

Nr 237.

Av herrar **Björck, John**, och **Andersson, Elof**, *om anslag till resestipendier för yrkesutbildning.*

Under riksstatens tionde huvudtitel har tidigare under en följd av år årligen anvisats anslag till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, åt idkare av hantverk och annan mindre industri, åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk samt åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen. Ifrågavarande statliga understödsverksamhet, vilken handhaves av kungl. kommerskollegium, tog sin början redan på 1860-talet, då riksdagen anvisade medel för att genom ekonomiskt understöd lämna arbetare möjlighet att utomlands förvärva ökad insikt och färdighet. På grund av den stora efterfrågan, dessa reseunderstöd år efter år rönt, ökades anslagen successivt. År 1888, således för 47 år sedan, utgjorde anslagsbeloppet 20,000 kronor. Sedermera hava dessa anslag till reseunderstöd ytterligare ökats samt även utvidgats, så att år 1914 utgingo 50,000 kronor åt arbetare, 18,000 kronor åt idkare, 15,000 kronor åt verkmästare och förmän samt 25,000 kronor åt tekniker. Sedermera ha dock anslagen på grund av inträffade förhållanden tidvis minskats. De sistförflutna två budgetåren hava av sparsamhetsskäl inga anslag anvisats för ändamålet. Så är fallet även med löpande budgetår. I årets statsverksproposition upptages ej heller något belopp för ändamålet.

Av statsverkspropositionen framgår, att under de tre budgetår, då stipendieanslagen sålunda varit indragna, funnits en odisponerad mindre behållning på de fyra reseunderstödsanslagen, som uppkommit närmast på grund av icke uttagna eller förverkade stipendier, vilka kunnat anlitas för stipendieändamål. I statsverkspropositionen angivas de sammanlagda besparingarna å anslaget vid utgången av budgetåret 1933/1934 till 20,900 kronor. Enligt vad hos kommerskollegium under hand inhämtats hava emellertid besparingarna å anslagen numera avsevärt nedgått. Medan å anslaget för arbetare i de särskilda näringsyrkena och för verkmästare och förmän inom industri och hantverk behållningen minskats till respektive 2,158 och 1,610 kronor samt till tekniker till 1,775 kronor, är anslaget åt idkare av hantverk och annan mindre industri helt förbrukat.

Det är att beklaga att i årets statsverksproposition icke begärts nytt anslag för upprätthållande av denna betydelsefulla understödsverksamhet. Allmänt torde sålunda anses att de strävanden och åtgärder, som åsyfta höjande av

yrkesskickligheten bland hantverkarna och övriga yrkesmän, äro i hög grad förtjänta av statsmakternas stöd. Icke minst gäller detta arbetares och enskilda företagares strävanden att genom studier eller på annat sätt förkovra sig i sitt yrke. För höjande av yrkesskickligheten har det visat sig av oskattbart värde att vederbörande yrkesutövare hava fått tillfälle att å främmande verkstäder sätta sig in i där vunna erfarenheter inom yrket eller att vid institut och skolor av specialutbildade lärarkrafter få undervisning i olika yrkets detaljer ävensom taga del av å senare tider gjorda tekniska uppfinningar och nya arbetsmetoder. Av värde för vederbörande företagare torde ock varit vid därför avsedda skolor erhållen undervisning i yrkeskalkylation och bokföring.

Erfarenheten har visat, att de ifrågavarande statliga stipendierna, vilka varit avsedda såväl till utländska studieresor som till genomgående av kurser vid inhemska fackskolor och läroanstalter, varit av stor betydelse för beredande av studiemöjligheter för hantverkets utövare. Genom av hantverkare företagna studieresor till utlandet torde under gången tid åtskilliga inflytelser av bestående värde ha tillförts det svenska hantverket. Åtskilliga äro de hantverkare, som haft förmånen att såsom statliga stipendiater konditionera i utlandet och vilka sedermera var och en å sin ort blivit föregångsmän inom sin yrkesgren och inom denna verksamt bidragit till yrkets förkovran. Politiska och andra förhållanden i de länder, till vilka hantverkarnas studier tidigare mestadels plägat hava varit förlagda, torde emellertid för närvarande lägga avsevärda hinder i vägen för studier därstädes. Att få tillträde till arbetsplatser i utlandet torde på grund av rådande arbetslöshet i närvarande stund vara nära nog omöjligt för svenska yrkesmän. Möjligheter förefinnas dock alltjämt till studier vid utländska fackskolor samt vid i utlandet anordnade mässor och utställningar. I sistnämnda hänseende är för innevarande år särskilt att omnämna den internationella utställningen i Bryssel. För yrkesutövare å olika områden — såväl företagare som arbetare — skulle det helt visst vara till stor fördel att vid sagda utställning taga del av där från hela världen samlat utställningsmaterial från olika arbetsfält. Tyngdpunkten för studieverksamheten inom hantverket kommer dock givetvis under ovan angivna förhållanden i ännu högre grad än eljest att ligga å de kurser, som inom landet anordnas för hantverksmästare och med dessa likställda yrkesmän. Särskilt är härvid att framhålla de kurser i olika yrken, som anordnas av hantverksinstitutet. Ifrågavarande kurser besökas årligen av över 500 hantverkare av skilda yrken från alla delar av landet. Beträffande ifrågavarande kurser är att framhålla, att de kategorier hantverkare, bland vilka delta garna i kurserna företrädesvis rekryteras, till stor del utgöras av personer med små ekonomiska resurser. För dessa yrkesmän innebär deltagandet i en kurs ofta stora ekonomiska uppooffringar, och utgör icke sällan kostnadsfrågan ett oöverstigligt hinder för vederbörande att besöka desamma. Med den starka minskning av sina inkomster, som hantverkarna på grund av

depressionen i gemen fått vidkännas, sakna för närvarande stora hantverkaregrupper möjlighet att med enbart egna medel bestrida kostnaderna för deltagandet i anordnade kurser inom yrket. Som en följd härav har ock antalet deltagare vid hantverksinstitutets kurser på sistone undergått en icke obetydlig minskning.

För hantverket såväl som industrien skulle det vara av stort gagn, om den ifrågavarande understödsverksamheten kunde alltjämt upprätthållas i icke alltför ringa omfattning. Vägande skäl synas tala för att för nästinstundande budgetår nya anslag åter anvisas för ändamålet. Ett sådant skäl av särskild aktualitet är årets Brysselutställning. Anslagen torde i enlighet med direktiven för budgetomläggningen upptagas under gemensam anslagsrubrik »Resestipendier för yrkesutbildning».

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte för budgetåret 1935/1936 under anslagstiteln »Resestipendier för yrkesutbildning» anvisa ett reservationsanslag å 20,000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1935.

John Björck.

Elof B. Andersson.

